

DOKTORANTŪROS STUDIJŲ DALYKO SANDAS

Dalyko pavadinimas	Mokslo kryptis (šaka) kodas	Fakultetas	Institutas
Reduktyvizmas šiuolaikinėje filosofijoje	H 001	Filosofijos	Filosofijos

Studijų būdas	Kreditų skaičius ECTS	Studijų būdas	Kreditų skaičius
paskaitos		konsultacijos	1
individualus	4	seminarai	

Dalyko anotacija

Ontologiniai reduktvizmo aspektai: abstrakčių objektų statusas ir redukcijos galimybės; realizmo ir nominalizmo kontroversija. Fenomenalistinė fizikos objektų redukcija. Materialistinė ir fizikalistinė ontologija; mikroredukcija; gamtos mokslo objektų redukcija į fizikos objektus; estetinių savybių, spalvų spektro ir kt. redukcijos į fizikines savybes problema; materialistinės sąmonės filosofijos ontologinės problemos. Tapatumo teorija ir pareities (*supervenience*) sąryšys.

Epistemologiniai reduktvizmo aspektai: reduktyvinė analizė realizmo ir antirealizmo kontroversijos kontekste. Pažintinio žinojimo (*knowledge by acquaintance*) redukcijos į deskriptyvų žinojimą (*knowledge by description*) problema. Reduktyvus *a priori* žinojimo ir modalinių intucijų aiškinimas. Analitinės redukcijos (*by definition* ir *by derivation*) galimybės. Natūralistinio reikšmės (*meaning*) aiškinimo problema.

Reduktyvizmas logikoje ir matematikos filosofijoje: intensionalių išraiškų redukcija į ekstensionalias. Frege's ir Russello logicizmas, Hilberto formalizmas. Skaičių teorijos redukavimas į aibių teoriją. Reduktyvizmo matematikoje problemos – Gödelio teoremos, chaoso teorija.

Reduktyvizmas mokslo filosofijoje ir metodologijoje: vieningos mokslo metodologijos problema. Holizmas ir individualizmas socialiniuose moksluose. E. Nagelo teorijų redukcijos modelis, jo trūkumai ir alternatyvos. Chemijos, biologijos ir psichologijos redukcijos į fiziką problema. Mendeliškos ir molekulinės genetikos santykis. Teorinių terminų redukcija į stebėjimo terminus; teoretiko dilema. Operacionalistinė redukcija. Holistinė redukcionizmo kritika; Kuhno ir Feyerabendo antiredukcionizmas.

Reduktyvizmas sąmonės filosofijoje: funkcionalistinė, materialistinė ir eliminatyvistinė sąmonės teorijos. Fenomenalių savybių ir *qualia* problemos; žinojimo, išversto spektro, šokančių *qualia* ir kt. anti-reduktyvistiniai argumentai. Anomalusis ir nereduktyvusis monizmas; daugiopos realizacijos, pareities (*supervenience*) ir mentalinio priežastingumo (*mental causation*) problemos. *Sąmonės-smegenų* tapatumo teorija ir metafizinio zombių galimumo problema.

Reduktyvizmas etikoje ir teisės teorijoje: natūralistinės etikos teorijos; moralės normų ir normatyvinių sprendimų prigimtis bei reduktyvaus jų aiškinimo problema. Etinių ir teisinių sąvokų referencijos problema. Asmens tapatumo teorijos – psichologinės ir fizinės redukcijos problemos.

Auditoriniai užsiėmimai vyksta pagal esamą poreikį.

Atsiskaitymo reikalavimai siejami su disertacijos tematika ir yra nustatomi individualiai.

Pagrindinė literatūra

1. Armstrong, D. (1978) *Universals and Scientific Realism*. Cambridge: Cambridge University Press.
2. Benacerraf, P. and Putnam, H. (eds) (1964) *Philosophy of Mathematics: Selected Readings*. Cambridge: Cambridge University Press.
3. Carnap, R (1966) *Philosophical Foundations of Physics: An Introduction to the Philosophy of Science*. Ed. by M. Gardner. New York: Basic Books.
4. Carruthers, P. (1992) *Human Knowledge and Human Nature*. Oxford: Oxford University Press.
5. Causey R.L. (1977) *Unity of Science*. Dordrecht: Reidel.
6. Chalmers, D. (1996) *The Conscious Mind*. Oxford: Oxford University Press.
7. Churchland, P. (1986) *Neurophilosophy*. Cambridge MA: MIT Press.
8. Frege, G. (1884) *Die Grundlagen der Arithmetik: Eine logisch mathematische Untersuchung über den Begriff der Zahl*. Oxford: Basil Blackwell, 1968.

9. Healey, R. (1981) *Reduction, Time and Reality – Studies in the Philosophy of the Natural Sciences*. Cambridge: Cambridge University Press.

10. Jackson, F. (1998) *From Metaphysics to Ethics: A Defence of Conceptual Analysis*. Oxford: Oxford University Press.

11. Primas, H. (1983) *Chemistry, Quantum Mechanics and Reductionism*. Berlin, New York: Springer-Verlag.

Konsultuojančiųjų dėstytojų vardas, pavardė	Mokslo laipsnis	Svarbiausieji darbai mokslo kryptyje (šakoje) paskelbti per pastaruosius 5 metus
Jonas Dagys	Dr.	<ol style="list-style-type: none"> Berniūnas, R., Dagys, J., Dranseika, V., (2017). „Proper names, rigid designation, and empirical studies on personal identity“ // <i>Topoi. An International Review of Philosophy</i>. ISSN: 0167-7411. Dagys, Jonas, Pastabos apie Rolando Pavilionio neverbalinio kontinuumo idėją. <i>Problemos 2014 priedas</i>, ISSN 1392-1126 p. 18-28. Dagys, Jonas, Dranseika, Vilius, Grenda, Vytautas, Vasilionytė, Ieva, Reduktyvizmo raiška šiuolaikinėje analitinėje filosofijoje. <i>Problemos 2014</i>, t. 85, ISSN 1392-1126 p. 141-152. Dagys, Jonas, Šiuolaikinė psichofizinio reduktvizmo ir antireduktvizmo polemika ir jos metodologinės išdavos. <i>Problemos 2012 priedas</i>, ISSN 1392-1126 p. 22-36. Dagys, Jonas, Nekrašas, Evaldas, Analitinė kalbos ir mokslo filosofija Lietuvoje. <i>Problemos / Vilniaus universitetas</i>. 2010, t. 78. ISSN 1392-1126 p. 43-51. Dagys, Jonas, Putnamian anti-entvator ver. 3.00: new features - same results. <i>Problemos / Vilniaus universitetas</i>. 2010, t. 77. ISSN 1392-1126 p. 39-48.

Patvirtinta Filosofijos mokslo doktorantūros komitete 2019 m. spalio 22 d., protokolo Nr. 250000-KI-41

Filosofijos mokslo doktorantūros komiteto pirmininkas prof. dr. Marius Povilas Šaulauskas